

ฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าเสวผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Information Database of Mae Lai Pha Saew Phu Thai in Savannakhet Province of the Lao People's Democratic Republic

ลัดดาวัน เนานาดี¹ จันทน์ วงษ์ชาชม² และ สุชนาถ สิงหาปัด³
Latdavanh Naonady¹, Chumnong Wongchachom² and Suchanart Singhapat³

Received : 1 พ.ย. 2561

Revised : 19 ธ.ค. 2562

Accepted : 20 ธ.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าเสวผู้ไทแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สำหรับใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเพื่อเผยแพร่ฐานข้อมูลแม่ลายผ้าเสวผู้ไทให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างต่อไป ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีชาวผู้ไทช่วงอายุระหว่าง 50-80 ปี จำนวน 30 คน อาศัยอยู่ในแขวงสะหวันนะเขต บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน และบ้านเมืองจัน เมืองเซโปน คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ผ้าเสว คือ ผ้าสีเหลี่ยมขนาดเล็กสีขาว เป็นสิ่งทอของชาวผู้ไทซึ่งรวบรวมลายต่าง ๆ ไว้บนผืนผ้า ลวดลายที่ปรากฏแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ลายพืช ลายสัตว์ ลายของใช้ของสอย และลายอื่น ๆ 2) การวิเคราะห์โครงสร้างข้อมูลเพื่อออกแบบระบบแม่ลายผ้าเสวผู้ไทแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างโดยใช้ data flow และพัฒนาระบบ (SDLC) ตามลำดับขั้นตอนแผนภาพของข้อมูล 3) ผลของการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าเสวผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวม องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผ้าเสวซึ่งเป็นต้นแบบฐานข้อมูลเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอพื้นเมือง

คำสำคัญ : ฐานข้อมูลแม่ลายผ้าเสวผู้ไท, ระบบสารสนเทศ, แขวงสะหวันนะเขต

Abstract

The purpose of this research was to develop an information database of silk fabric which is called Mae Lai Pha Saew Phu Thai in Savannakhet Province, the Lao People's Democratic Republic. The developed information database would benefit as a source of local wisdom learning, conserving, and disseminating. The population of the research was 50-80 year-old Phu Thai women living in Ban Lahanam

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อีเมล: naonady_tk@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาวิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

¹ Graduate Student, of the Information Science and Technology at Sakon Nakhon Rajabhat University, Email: naonady_tk@hotmail.com:

² Associate Professor, lecturer of the Information Science and Technology at Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Lecturer of the Innovation for Development Faculty of Liberal Arts Kalasin University

in Muong Song Khone and Ban Mouang Jan in Xepon, Savannakhet Province. Purposive sampling was administered to draw 30 samples. The research instruments for data collection were an interview form, group discussion, and a questionnaire whereas the statistics for data analysis were percentage, mean, and standard deviation The research findings showed that:

- 1) Pha Saew is a small white rectangular fabric weaved among the Phu Thai people. It is an original textile of the people, who collected various patterns and presented them on the cloth. The patterns that appear on the cloth are divided into 4 types; plants, animals, utensils, and others.
- 2) The analysis of the data structures for system analysis of the database was done through data flow and the system development life cycle (SDLC).
- 3) The result of the development of the information database was that it built a body of knowledge of Pha Saew. It was a prototype for further databases for local wisdom conservation on native fabric.

Keywords : Information Database of Mae Lai Pha Saew Phu Thai, Informatic System, Savannakhet Province

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology หรือ IT) ได้รับการยอมรับและมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมระดับต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ด้วยคุณค่าและมูลค่าของผู้ที่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็ว อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารจัดการเพื่อประเทศ องค์กร และสังคมด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงช่วยให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้โดยสะดวก เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำมาใช้ประโยชน์และช่วยให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง (พงษ์ศักดิ์ ผกามาต, 2553 : 5-6) อีกด้านหนึ่งของการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศ ยังสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์สำหรับเป็นเครื่องมือในการรวบรวม จัดเก็บ และสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่ผ่านกระบวนการประมวลผลแล้วอย่างเป็นระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถใช้งานหรือใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลบนคอมพิวเตอร์ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และแม่นยำ (ทรงพันธ์ วรรณมาต, 2556 : 6) นอกจากนี้ การพัฒนาด้านการจัดการสารสนเทศในปัจจุบันมีผลต่อองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีความพยายามในการหาวิธีการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้อยู่ในรูปแบบฐานข้อมูล (Database) เพื่อใช้ในการสืบค้นและนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการ ระบบสารสนเทศ (Information System) ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการจัดการจัดเก็บข้อมูลสินค้าชุมชน ตามนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงกับเครือข่ายเศรษฐกิจกระบวนการของระบบสารสนเทศสามารถจัดการข้อมูล ปรับปรุงข้อมูล และเรียกใช้ข้อมูลได้ทันกับความต้องการใช้ได้ทันที จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการนำสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากลได้ (ทรงพันธ์ วรรณมาต, 2556 : 6)

แขวงสะหวันนะเขตตั้งอยู่ภาคกลางของ สปป.ลาว ห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ 480 ก.ม. มีประชากรมากที่สุดในประเทศ คือประมาณ 872,000 คน (ปี พ.ศ. 2552) มีประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบไปด้วย 11 ชนเผ่า เช่น ลาวลุ่ม ผู้ไท ไทดำ กะตาง ตะไถ่ ฯลฯ กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่เดิมอาศัยอยู่ในเมืองแถน หรือเมืองแถง ศูนย์กลางอาณาจักรสิบสองจุไท (พื้นที่บางส่วนของประเทศเวียดนามและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) และส่วนหนึ่งอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (วัชรพร วงศ์กัณหา, 2558 : 60-63) กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทถือเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองที่ยังคงยึดถือจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของผู้ไทดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรมด้านการแต่งกายของสตรีชาวผู้ไท ซึ่งสตรีชาวผู้ไทจะนิยมสวมใส่ชุดแต่งกายพื้นบ้านเนื่องในโอกาสสำคัญหรืองานบุญ

ประเพณีต่าง ๆ ประกอบด้วยเสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมืองย้อมครามที่ขอบเสื้อตกแต่งด้วยผ้าลายขีดหรือลายกะปุ่นน้อยพื้นสีแดง นุ่งซิ่นไหม แล้วใช้ผ้าไหมแพรวา (ภาษาลาวเรียกว่า ผ้าเป้ง) เป็นสไบห่มเฉียงไหล่หรือใช้เป็นผ้าคลุมไหล่ หรือใช้เป็นผ้าโพกศีรษะ (ผ้าแพรมน) ร่วมกับเครื่องประดับ (เครื่องย้อยของเอ) อื่น ๆ อาทิ ก้องแขน (กำไลข้อมือ) กระจอนยอย (ตุ้มหู) สร้อยเม็ดมะยม ปิ่นปักเกล้า ฯลฯ (ภูวตล ศิริเศรษฐ, 2558 : 82-85) ทั้งนี้สตรีชาวผู้ไทจะนิยมเก็บรักษาแม่ลายผ้าแพรวาที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ผนวกกับจินตนาการของตนเองหรือแม่ลายทั่วไปที่มีความสวยงาม และตนเองชื่นชอบโดยวิธีใช้เส้นด้ายสีดำ สีคราม และสีแดงปักแม่ลายต่าง ๆ ลงเป็นช่อง ๆ (1 ช่อง คือ 1 ลาย) บนผืนผ้าฝ้ายสีขาวรูปสี่เหลี่ยมขนาดเล็กเรียกว่า “ผ้าแสบัว” หนึ่งในมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท

ผ้าแสบัว คือ ผืนผ้าสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก มีพื้นสีขาว โดยมากจะเป็นผ้าฝ้าย ซึ่งภายในผืนผ้านั้นมีการบรรจุลวดลายผ้าแบบต่าง ๆ มากมาย ที่ผ่านการพิจารณาแล้วว่า เป็นลายผ้าที่สวยงามและเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้และผู้ทอ เป็นลวดลายผ้าพื้นฐานที่ทอง่ายไปจนกระทั่งลวดลายที่มีลักษณะความสลับซับซ้อน โดยกระบวนการทอผ้าแสบัวด้วยเทคนิคการเก็บขีด (Weft Brocade) หรือการสะกิดด้ายเส้นขึ้น-ลง ด้วยวิธีการจก (ยก-ข่ม) พร้อมกับการเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษไปตามจังหวะที่กำหนด ก่อให้เกิดลวดลายบนผ้าแสบัวที่มีลักษณะนูนเด่น ปรากฏบนผืนผ้าแสบัวอย่างงดงาม และนิยมนำฝ้ายย้อมครามมาใช้เป็นเส้นพุ่งเพื่อเพิ่มความเด่นชัดของลวดลาย นอกจากนี้ผ้าแสบัวยังเป็นการบันทึกลวดลายที่ผู้เป็นแม่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการจัดเก็บลายผ้าทั้งหมดนั้นเอาไว้ในผืนผ้าแสบัว เพื่อจะได้ส่งมอบให้กับลูกสาวเมื่อลูกสาวแต่งงานและออกเรือนไป จึงถือได้ว่าเป็นมรดกที่สำคัญอีกประการหนึ่งของชาวผู้ไทเพื่อให้ลูกสาวได้อนุรักษ์และสืบทอดไว้ และใช้ผ้าแสบัวนี้ไปเป็นต้นแบบในการทอผ้าแพรวาต่อไป (สุชานาถ บุญเที่ยง, 2558 : 126-127) ผ้าแสบัว (Pa Saew) เปรียบเหมือนแหล่งจัดเก็บแม่ลายผ้าแพรวานั้นเหลืออยู่น้อยมาก เนื่องจากสตรีชาวผู้ไทที่เป็นช่างฝีมือทอผ้าแพรวาส่วนใหญ่เสียชีวิตแล้ว ส่วนกลุ่มที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันก็ล้วนแล้วแต่เป็นผู้สูงวัย (สุชานาถ บุญเที่ยง, 2558 : 68) ยังไม่มีการอนุรักษ์หรือจัดเก็บแม่ลายดังกล่าวเอาไว้ในรูปแบบอื่นที่จะสามารถให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ทำให้องค์ความรู้ที่มีอยู่จะสูญหายไปพร้อมกับผู้สูงวัยเหล่านี้ การศึกษาเพื่อรวบรวมลวดลายของผ้าที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชาวผู้ไทในแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อจัดเก็บในรูปแบบฐานข้อมูลสารสนเทศช่องทางหนึ่งในการอนุรักษ์ เพื่อไว้สำหรับเผยแพร่องค์ความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวผู้ไทด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่อาศัยอยู่ในแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แก่ชุมชน เยาวชนรุ่นหลัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจศึกษา ได้มีโอกาสเข้าถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่านี้ได้โดยง่าย อันจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ด้านการศึกษาและเกิดผลกระทบวงกว้างในด้านการอนุรักษ์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแสบัวผู้ไทแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สำหรับใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อเผยแพร่ฐานข้อมูลแม่ลายผ้าแสบัวผู้ไทให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแสบัวผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) วิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีชาวผู้ไทที่มีความสามารถประดิษฐ์ลายผ้าแพรวาบนผ้าส่วและสามารถบอกชื่อลายผ้าได้ มีช่วงอายุระหว่าง 50-80 ปี ที่อาศัยอยู่ในแขวงสะหวันนะเขต ได้แก่ 1) บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน 2) บ้านเมืองจัน เมืองเซโปน คัดเลือกแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่ม ที่สร้างขึ้นใหม่ จำนวน 1 ชุด ใช้กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย ดังนี้

แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured interview) สัมภาษณ์สตรีชาวผู้ไท เกี่ยวกับบริบทผ้าส่ว ความเป็นมาของผ้าส่ว ประเภทของแม่ลายที่ปรากฏบนผ้าส่ว

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

แบบสอบถาม เป็นการประเมินความพึงพอใจกับประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่มีมาตราวัดสเกล (Rating Scale) ประมาณ 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีสถิติและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการไว้เป็น 3 ระยะดังนี้

3.1 ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทผ้าส่วและรวบรวมแม่ลาย แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

- 1) จัดทำแบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่มที่สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
- 2) เลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นัดหมายกับบุคคลที่จะทำการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม
- 3) เพื่อทำการสัมภาษณ์ประชากรและสนทนากลุ่มโดยลงพื้นที่ไปทำการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มด้วยตนเอง

3.2 ระยะที่ 2 เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างข้อมูลเพื่อออกแบบฐานข้อมูลแม่ลายผ้าส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1) ผู้วิจัยนำเสนอโครงสร้างข้อมูลเพื่อออกแบบระบบแม่ลายผ้าส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนำเสนอต่อที่ปรึกษา

2) ตรวจสอบความถูกต้องของโครงสร้างข้อมูลภายใต้คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และออกแบบฐานผ่านโปรแกรมตามขั้นตอน

3.3 ระยะที่ 3 จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยใช้โปรแกรม Microsoft visual studio 2010

2) ใช้ PHP ในการเขียนโค้ด เพื่อให้โปรแกรมสามารถนำขึ้นบนเว็บไซต์

3) ทดสอบและพัฒนารูปแบบการใช้งานของโปรแกรมให้สมบูรณ์ภายใต้คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

4) ทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

5) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของการใช้งานระบบและสรุปผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ กับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ดังนี้

4.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งปฐมภูมิ ทฤษฎีและข้อมูลภาคสนามจากแบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

4.2 ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบ 3 เสา (Triangulation) โดยนำผลที่ได้กลับไปเสนอต่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อยืนยันความถูกต้องพร้อมทั้งกลับไปศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4.3 จัดทำฐานข้อมูลและพัฒนารูปแบบการใช้งานของฐานข้อมูลสารสนเทศฐานแม่ข่ายผ้าแสบผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4.4 ประเมินความพึงพอใจด้านการใช้งานของฐานข้อมูลสารสนเทศโดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วนคือ 1) สตรีชาวผู้ไท ที่เชี่ยวชาญด้านผ้าแสบ 2) นักวิชาการคอมพิวเตอร์ 3) นักวิชาการทางด้านภาษาศาสตร์ 4) เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 5) นักศึกษา ที่เป็นลูกหลานชาวผู้ไท

4.5 การนำเสนอผลการศึกษา

สรุปผล

จากการศึกษาระบบสารสนเทศแม่ข่ายผ้าแสบผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามวัตถุประสงค์พบว่า

1. บริบทแม่ข่ายผ้าแสบผู้ไทแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

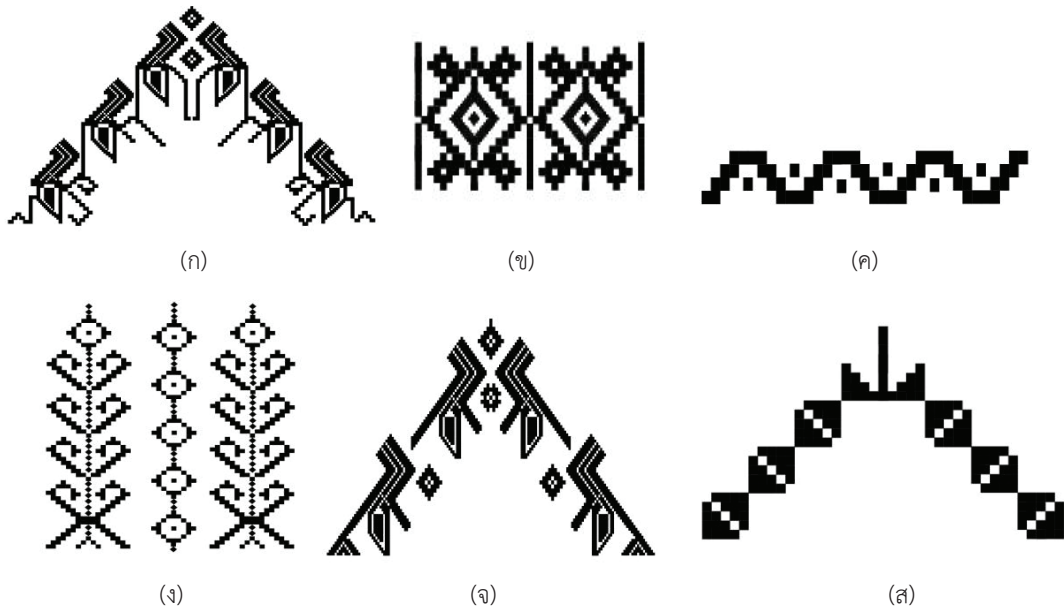
ผลการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องบริบทผ้าแสบ พบว่าสตรีชาวผู้ไทได้เรียนรู้ลายผ้าเพื่อนำมาทอจากผืนผ้าแสบ ซึ่งถือได้ว่าเป็นลายต้นแบบที่สำคัญ และถือได้ว่าเป็นมรดกภูมิปัญญาที่ได้รับการตกทอดมายังลูกหลานซึ่งสวดลายที่วิจิตรบรรจง ยังบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชาวผู้ไทด้านศิลปะ และปัจจุบันนี้มีผ้าแสบเหลือน้อยมากในชุมชน และยังไม่มีการทอผ้าแสบแล้ว ซึ่งมีแนวโน้มว่าผ้าแสบจะสูญหายไปในอนาคต โดยได้แบ่งแม่ข่ายออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1.1 ลายพืช เป็นสวดลายที่ได้จากลักษณะของพืช ที่มีการเรียกชื่อลายเป็นภาษาผู้ไท เป็นลายที่ได้จากลักษณะต่าง ๆ ของพืช มีชื่อเรียกลายเป็นภาษาของผู้ไท ได้แก่ ลายกาบแบดตัด ลายกาบมันกบ ลายกาบมันปู ลายดอกแก้ว ลายดอกแก้วน้อย ลายดอกพันทมา ลายต้นดอกไม้ ลายพันทมาอุ้มหน่วย

1.2 ลายสัตว์ เป็นลายที่ได้จากลักษณะของสัตว์และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ได้แก่ คนขี่ช้าง ลายกะปูผ้าล้อ ลายกาละเกด ลายกาละเกดขี่ม้า ลายงูลอย ลายดอกต้าง ลายต้างขาแซ ลายตุ้ม ลายนาคไล่ข้าว ลายนาคอุ้มหน่วย ลายแมงกะเบ้ หรือลายผีเสื้อ ลายหงส์

1.3 ลายของใช้ของสอย คือ ลวดลายที่ได้จากสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ลายขาเข

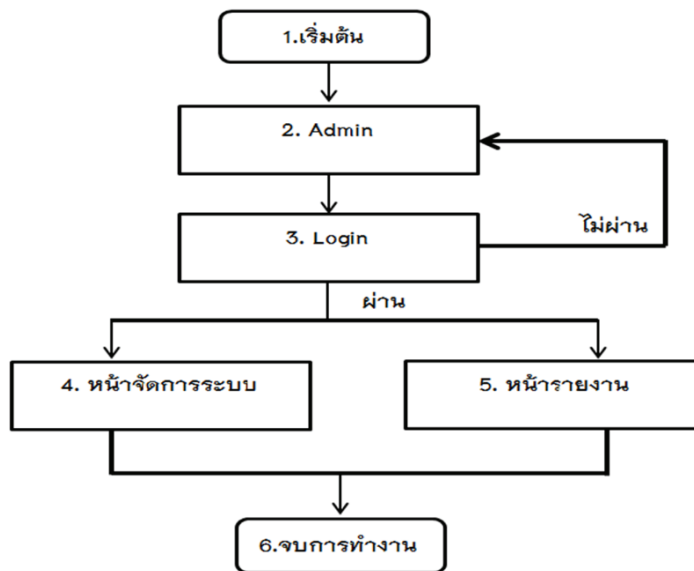
1.4 ลายอื่น ๆ ได้แก่ กาบขอลายยี่ปุ่นโบราณ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงตัวอย่างแม่ลายที่ปรากฏบนผ้าแส้ว (ก) ลายนาคอุ้มหน่วย (ข) ลายกะปู้ผ้าลื้อ (ค) ลายงูลอย (ง) ลายต้นดอกไม้ (จ) ลายนาคไล่ข้าว (ฉ) ลายกาบแบดตัด

2. โครงสร้างข้อมูลเพื่อออกแบบฐานข้อมูลแม่ลายผ้าแส้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โครงสร้างข้อมูลเพื่อออกแบบฐานข้อมูลแม่ลายผ้าแส้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มาจากการวิเคราะห์โครงสร้างในวงจรการพัฒนาระบบ เริ่มต้นจากการศึกษาระบบเดิม แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา หรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงในระบบมาเขียนเป็นการไหลของข้อมูล (Data Flow Diagrams) โดยใช้ทฤษฎีการพัฒนาระบบ SDLC กำหนดขั้นตอน กำหนดความต้องการ (Requirement Definition) การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) การออกแบบระบบ (System Design) การพัฒนาระบบ (System Development) การทดสอบระบบ (System Testing) การติดตั้งระบบ (System Implement) การบำรุงรักษาระบบ (System Maintenance) เป็นกระบวนการการพัฒนาระบบตามลำดับขั้นตอนแผนภาพของข้อมูล ดังภาพประกอบ 2

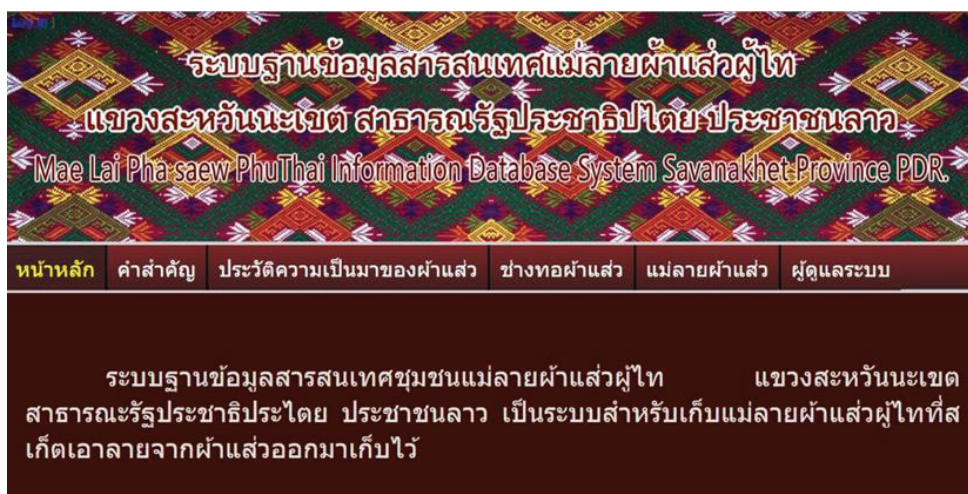

ภาพประกอบ 2 แผนภาพแสดงการไหลของข้อมูล (Data Flow Diagrams) แม่ลายผ้าแล้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. การพัฒนาระบบสารสนเทศแม่ลายผ้าแล้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.1 ฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแล้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแม่ลายผ้าแล้ว หน้าหลักประกอบด้วย คำสำคัญ ประวัติความเป็นมาของ ผ้าแล้ว ช่างทอผ้าแล้ว แม่ลายผ้าแล้ว ผู้ดูแลระบบฯ สามารถศึกษารายละเอียดที่ www.savannakhet.gov.la ดังแสดง ตัวอย่างในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงตัวอย่างหน้าหลักของระบบสารสนเทศแม่ลายผ้าแล้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว

4. ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้งานของฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากการประเมินการประเมินความพึงพอใจในการใช้งานฐานข้อมูลสารสนเทศฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจากกลุ่มเป้าหมายพบว่า ด้านรูปแบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ด้านข้อมูลพบว่ามีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) และด้านการเข้าใช้งานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงความพึงพอใจในการใช้งานฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยรวม ภาพรวมเป็นรายด้าน

ลำดับที่	ความพอใจในการใช้งานระบบสารสนเทศแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1	ด้านรูปแบบ	4.20	.489	มาก
2	ด้านข้อมูล	4.36	.260	มาก
3	ด้านการใช้งาน	4.48	.481	มาก

อภิปรายผล

1. บริบทแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถือได้ว่าผ้าทอมือมีความผูกพันและเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของสตรีในแถบกลุ่มน้ำโขงมานาน สะท้อนให้เห็นความเป็นมาในอดีต นอกจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งถือเป็นอาชีพหลักของชาวผู้ไท สตรีชาวผู้ไทยังยึดถืออาชีพการทอผ้าเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการสร้างรายได้และนำไปใช้ในครัวเรือน (สุชนาถ บุญเที่ยง, 2559 : 58-67) กิจกรรมการทอผ้าส่วนใหญ่จะดำเนินโดยสตรี ในขณะที่บุรุษจะเป็นผู้คอยช่วยส่งเสริมในการทอ เช่น ช่วยในการปลูกต้นหม่อน การทำที่ทอผ้า การช่วยจัดหาอุปกรณ์ในการทอผ้า เพื่อนำสิ่งทอเหล่านั้นมาใช้ในครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชนาถ สิงหาปัด (2560 : 59-60) ได้ศึกษาท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม กิจกรรมสร้างรายได้เพิ่มแก่ชุมชนผู้ไท บ้านโพน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าชาวผู้ไท คือกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญที่ปรากฏการตั้งถิ่นฐานกระจายตัวอยู่สองฟากฝั่งลำน้ำโขง มีอัตลักษณ์การแต่งกายด้วยผ้าทอที่ยังคงสืบทอดต่อกันมา วิธีการทอผ้าแส่ว เป็นกรรมวิธีการทอที่จัดอยู่ในประเภทการถักทอด้วยการนำเส้นฝ้ายขึ้นทอที่ทอผ้า และใช้ฟืมในการทอสลับกับการเก็บขิดเพื่อสร้างลวดลายด้วยวิธีการสะกิดด้วยเส้นยืนขึ้นลงด้วยวิธีการจก พร้อมกับการเพิ่มด้วยเส้นพุ่งพิเศษไปตามจังหวะที่กำหนด จึงก่อให้เกิดลวดลายบนผืนผ้าและมีลักษณะนูนเด่นปรากฏขึ้น การทอผ้าถือเป็นงานหัตถศิลป์ที่ถือเป็นสิ่งบ่งชี้ทางวัฒนธรรมการแต่งกายของสตรีชาวผู้ไท และมีการทอผ้าจากผ้าต้นแบบที่ได้มาจากบรรพบุรุษ (ภูวดล ศรีเรศ, 2558 : 178-179) แม่ลายของผ้าแส่วนั้นจึงเกิดจากการสร้างสรรค์ลวดลายที่คิดค้นจากจินตนาการที่ได้จากสิ่งแวดล้อมรอบกาย ก่อให้เกิดต้นแบบของลวดลายแล้วนำมาทอบนผืนผ้า ได้แก่ ลายพืช ลายสัตว์ ลายของใช้ ลายอื่น ๆ ลายที่ปรากฏบนผ้าแส่วจึงเป็นภูมิปัญญาในการสืบทอดองค์ความรู้ที่สำคัญ ซึ่งแสดงถึงอัตลักษณ์เชิงศิลปะของชาวผู้ไทได้อย่างดีเยี่ยม (แก้วตา จันทรานุสรณ์, 2546 : 57)

2. การวิเคราะห์โครงสร้างข้อมูลเพื่อออกแบบฐานข้อมูลแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างข้อมูลโดยเริ่มต้นจากการศึกษากระบวนการเดิม แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา หรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงในระบบมาเขียนเป็นกราฟของข้อมูล (Data Flow Diagrams) โดยใช้ทฤษฎีการพัฒนา ระบบ SDLC โดยมีการกำหนดความต้องการ (Requirement Definition) การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis)

การออกแบบระบบ (System Design) การพัฒนาระบบ (System Development) การทดสอบระบบ (System Testing) การติดตั้งระบบ (System Implement) การบำรุงรักษาระบบ (System Maintenance) โดยการนำวงจรการพัฒนาระบบ (SDLC) ตามลำดับขั้นตอนแผนภาพของข้อมูล นับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้แสดงข้อมูลในระบบ เป็นสื่อที่ช่วยในการวิเคราะห์ที่เป็นไปได้โดยง่ายและมีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้วิเคราะห์ระบบเอง หรือระหว่างผู้วิเคราะห์ระบบกับโปรแกรมเมอร์ หรือระหว่างผู้วิเคราะห์ระบบกับผู้ใช้ระบบ (รัชณี กัลยาวิสัย และอัจฉรา ธารอุไรกุล, 2545 : 45)

3. การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ข่ายผ้าแล้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการพัฒนาระบบเป็นระบบฐานข้อมูลที่รวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผ้าแล้ว ไม่ว่าจะเป็น ประวัติความเป็นมา ช่างทอผ้าแล้ว แม่ข่ายผ้าแล้ว เป็นระบบที่สามารถสืบค้นผ่านเว็บไซต์ในประเด็นที่สำคัญ คือ หน้าหลัก คำสำคัญ ประวัติความเป็นมาของผ้าแล้ว ช่างทอผ้าแล้ว แม่ข่ายผ้าแล้ว ผู้ดูแลระบบ ที่เป็นต้นแบบและนำไปใช้พัฒนารูปแบบสวดลายหรือต่อยอดการออกแบบผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ต่อไป การพัฒนาระบบสารสนเทศเป็นกระบวนการที่ใช้เทคนิค การศึกษา วิเคราะห์ และการออกแบบสารสนเทศขององค์กร ให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ (ไพบุลย์ เกียรติโกมล และณัฏฐพันธ์ เขจรนนท, 2551 : 87) โดยจะเรียกวิธีการดำเนินในลักษณะนี้ว่า การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (System Analysis and Design) เนื่องจากมีการศึกษาและวิเคราะห์ กระแส ข้อมูล ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลรับเข้า กระบวนการ ข้อมูล ส่งออก การพัฒนาโปรแกรม การติดตั้ง และการบำรุงรักษา ตลอดจนกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบในอนาคต การพัฒนาระบบสารสนเทศควรคำนึงถึงเจ้าของระบบและผู้ใช้ระบบ พยายามเข้าถึงปัญหาให้ตรงจุด กำหนดขั้นตอนหรือกิจกรรมในการทำงานโดยแตกระบบใหญ่ให้เป็นระบบย่อย พร้อมกับกำหนดมาตรฐานระหว่างการพัฒนาและจัดทำเอกสารประกอบในทุกขั้นตอน เตรียมความพร้อมหากแผนงานหรือโครงการต้องถูกยกเลิกหรือต้องทบทวนใหม่ ออกแบบระบบเพื่อรองรับการเติบโตและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต จนกว่าจะได้ระบบที่สมบูรณ์ที่สุด แต่ต้องมีการวางแผนกำหนดตั้งแต่เริ่มโครงการพัฒนาระบบให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง ฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ข่ายผ้าแล้วผู้ไทชุมชน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 ฐานข้อมูลแม่ข่ายผ้าแล้วผู้ไทนำมาใช้เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านผ้าแล้วที่ครบถ้วนสมบูรณ์สำหรับใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

1.2 ฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ข่ายผ้าแล้วผู้ไทสามารถนำมาใช้เป็นต้นแบบ เพื่อการพัฒนารูปแบบสวดลายหรือการต่อยอดออกแบบผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศชุมชน เพื่อสนับสนุนระบบฐานข้อมูลการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

แก้วตา จันทนาสุรณ. (2546). *ภูมิปัญญา คุณค่าและหน้าที่ในสารวัฒนธรรมปีที่ 9 ฉบับที่ 2 สำนักวัฒนธรรม*

มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: คลังนาโนวิทยา.

วัชรพร วงศ์กัณหา. (2558). *วิถีชีวิตชาว มรดกภูมิปัญญาสู่ราชินีแห่งใหม่*. ขอนแก่น: บริษัท ศิริภัณฑ์ 2497 จำกัด.

- ทรงพันธ์ วรรณมาศ. (2556). การจัดระบบฐานข้อมูลแบบลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์และสืบทอดมรดกชาติในผ้าทอพื้นบ้านภาคเหนือ เพื่อพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- รัชณี กัลยาวิสัย และอัจฉรา ธารอุไรกุล. (2545). การวิเคราะห์และออกแบบระบบคอมพิวเตอร์สมัยใหม่. กรุงเทพฯ: บริษัทการศึกษา.
- ไพบูลย์ เกียรติโกมล และณัฐพันธ์ เขจรนนท. (2551). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ. (2553). ระบบไอซีที และการจัดการยุคใหม่. กรุงเทพฯ: วิตต์กรุ๊ป.
- สุชานาถ บุญเที่ยง. (2558). วิจิตรแพรวา มรดกภูมิปัญญาสู่ราชินีแห่งไหม. ขอนแก่น: บริษัท ศิริภัณฑ์ 2497 จำกัด.
- _____. (2559). ผ้าแล้ว : ต้นแบบแห่งลวดลายบนผืนผ้าแพรวา. วารสารนานาชาติมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 6(3), 58-67.
- สุชานาถ สิงหาปัด. (2560). ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วัฒนธรรม กิจกรรมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนผู้ไท บ้านโพน จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา, 5(1), 58-60.
- ภูวดล ศรีเรศ. (2558). แพรเปียงผู้ไทในบริบทของการจัดการคุณค่าและมูลค่า. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์, 2(3), 178-179
- _____. (2558). วิจิตรแพรวา มรดกภูมิปัญญาสู่ราชินีแห่งไหม. ขอนแก่น: บริษัทศิริภัณฑ์ 2497 จำกัด.